

ώστε δε διατάσανε νάν τὸ ποῦνε καὶ προδοτικῶς. Τὸ διαβάσαμε καὶ δὲν παραξενευτήκαμε καθόλου. Ὁ «Κήρυκας» φοβήταί μήπως μερικοὶ ἐργάζονται, σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά τους, νὰ μὴν ἐνωθεῖ ἡ Κρήτη μὲ τὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ νὰ προσαρτηθεῖ στὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ Βοσνία καὶ Ἑζγοβίνα.

Μὰ νὰ ποῦμε καὶ ἄλλο. Φωνάζουνε πὸς ὁ «Κήρυκας» εἶναι τὸ ἐπίσημο ὄργανο τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ πὸς ὁ, τὴν λέει ὁ «Κήρυκας» εἶναι σὰ νάν τὸ λέει ὁ ἴδιος ὁ κ. Βενιζέλος. Κ' εἶπειτα; Ὁ μὲς ποῖνε πὸς εἶναι προδοτικὸς ὁ κ. Βενιζέλος; ἢ πὸς ὁ κ. Σίμος τῆς «Πατριδῶν» ἢ ὁ κ. Κανελλίδης τῶν «Καιρῶν» βλέπουν καλύτερα τὰ πράματα ἀπὸ τὸ μεγάλο πολιτικὸ τῆς Κρήτης;

Μπορεῖ νὰ μᾶς τὸ ποῦν κι αὐτὸ, μὰ δὲ θὰν τοῦ πιστέψουμε—κι ἄς μᾶς συμπαθοῦνε.

ΤΟ ΡΑΣΟ ἑξοκολοῦθι νὰ μαζέψαι στὴν Κύπρο καὶ τ' ἄλλο καὶ Ἑλληνικώτατο νησί πάλι βρίσκαται χωρισμένο σὲ δύο ἑθνικὰ στρατόπεδα πού πολεμοῦνε μὲ λύσσα πῶς νὰ φέρει τὸ δικό του καλύτερο στὸν ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο τῆς Κύπρου.

Κι ἄλλοτε γράψαμε γι' αὐτὰ τὰ μακαρολήκια καὶ δείξαμε στοὺς Κυπριώτες πὸς μεγάλη ντροπὴ εἶναι νὰ γίνονται αὐτὰ τὰ πράματα μπροστὰ σὲ ξένους καὶ πὸς θὰ γελοῦν καὶ θὰ μᾶς ἐλεηνολογοῦν οἱ Ἑγγλέζοι πού τὰ βλέπουν. Καὶ βιασάει τὸ κακὸ τόσα χρόνια τώρα καὶ θὰ βασταῖζει, φαίνεται, ἀκόμα ἄλλο ὅσοι ἢ κι περισσότερα—καὶ δὲ θὰ πάψει, ἂν δὲ συλλογιστοῦν οἱ Κυπριώτες πὸς γελοῖα γίνεται ἡ θέσις τους καὶ ἂν δὲν ἀποφῶν ἀπὸ τὸ σθεῖρο ἔναν ὁποιοδήποτε καλύτερο καὶ τὸν καθίσουν, καὶ μὲ τὸ ζῆρι ἀκόμα, πᾶνου στὸν ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο, γιὰ νὰ τελιώσει κι αὐτὸ τὸ ρεζιλιέμα.

Ο ΚΑΗΜΕΝΟΣ ὁ κ. Μιστριώτης εἶπε, εἶπε πάλι γιὰ τὸ «Ἑλλ. Λεξικόν» πού θὰ ἐκδώσει τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας, εἶπε, εἶπε—εἶπε γιὰ προδοσίαι, εἶπε γιὰ χυδαίους, εἶπε γιὰ ἐνοχτητά τῆς φυλῆς; πού κλέψανε ὅσοι τὰ διαβάσανε.

Γιατί ἐπιτέλους ὁ κ. Μιστριώτης ἀρχίναρε τώρα τελευταῖα νὰ λέει σ' ἄληθινὰ σεβαστὰς ἀνοχίαι, τόσα σεβαστὰς, πού νὰ κλαίνε ὅσοι τις διαβάσουν καὶ νὰ λυποῦνται τὸν ἄνθρωπο.

Τὴ νὰν τὰ πολυλέμε! Ὁ κ. Μιστριώτης ὕστερα μάλιστα ἀπὸ τὸ γερὸ ἔστιναγμα τοῦ κ. Κρουμπάχερ, ἔβγαξε σὰ λόγια του καὶ σὰ γραφήματα του σὲ ἀπροχώρητο τῆς ἀσυναρτησίας καὶ ἀερολογίας καὶ κατάντησε, ἔτσι νὰ ποῦμε, ἅγιος πιά. Καὶ μὲ τοὺς ἅγιους δὲ θυμῶναι κανεῖς. Βγάξε μοναχὰ τὸ καπέλλο του καὶ τοὺς προσκυνάει.

ἈΔΗΗ πάλι αὐτὴ ἡ προστυχία τοῦ Ἀθηναίου τύπου. Ἦρθε ἡ Σάρρα Μπερνάρ ἐδῶ κι ἀντί-νὰ μᾶς μιλήσουνε γιὰ

τὴν ὑπέροχη τέχνη τῆς, ἀρχινήσανε νὰ μετράνε τὰ χρόνια τῆς, καὶ νὰ μᾶς μιλοῦνε γι' αὐτὰ καὶ νὰ κάνουνε χίλιες ἀνοστοεμπνάδες πᾶνου σὰ γερατιά τῆς.

Ἡ μεγάλη τεχνίτρα, λένε, μᾶς εἶπε ἀφιλόμουςους φεύγοντας. Ἄν μᾶς ἔλεγε πρόστους καὶ βάρβαρους, θὰ μᾶς χαραχτήριζε σωστότερα, γιατί ἡ κοινωνικὴ μας μόρφωση δὲν ἔστισε σὲ κείνο τὸ σημεῖο πού ξεχωρίζει τοὺς πολιτισμένους ἀνθρώπους ἀπὸ τοὺς ἀγριανθρώπους. Μὲ ὅλα τὰ φραγ-κολεβαντικὰ ψευτοφροσιμάτᾳ μας, κάπια χωριάτᾳ ἀκόμα κρυφοζεῖ στὴν ψυχὴ μας.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΒΙΖΙΤΕΣ (ΣΗΥΡΟΣ ΒΕΝΟΣ)

Εἶναι πολὺ εὐκόλο πρᾶμα νὰ λέει κανεῖς τὴ γνώμη του καὶ νὰ σκαρώνει τὴν κριτικίτσα του γιὰ καλλιτέχνες, γιὰ τοὺς ὁποίους γράφτηκαν τουλάχιστο κάμποσα βιβλία σὲ διάφορες γλώσσες, πού μίλησαν τουλάχιστο δεκαπέντε κριτικοὶ καὶ τὰ περιδικᾶ κ' οἱ ἐφημερίδες ἀρχίσανε νὰ τοὺς ξελαϊκεύουν ἀλύπητα. Εἶναι πολὺ εὐκόλο πρᾶμα λόγου χάριν νὰ ποῦμε κι ἐμεῖς τὴ γνώμη μας γιὰ τὸ Βελάσκης ἢ τὸ Θεοτοκόπουλο, ἢ τὸ Ρέμπραντ, ἀκουμπώντας ἐπιτήδεια, γιὰ ἃ μὴ σκουντάψουμε, σὲ κάποιον ἄλλο, ὅπως τὸ κάνουν ὅλοι οἱ δικεῖ μας οἱ κριτικοὶ (!) μὰ εἶναι πολὺ δύσκολο πρᾶμα νὰ πεῖ κανεῖς τὴ γνώμη του γιὰ καλλιτέχνη, πού δὲν ἰσχυροῦνται λέξη ἀκόμα γιὰ τὸ ἔργο του, καὶ τὸ ἔδωκε εἶναι παρθένο. Νὰ παρουσιασῆς σ' ἕνα κοινὸ, ἕνα καλλιτέχνη, γιὰ πρώτη φορά, αὐτὸ εἶναι λιγάκι δύσκολο νὰ εἶναι ποιητῆς, δηγηματογράφος, τῆς φάρμας μας τελοσπάντων, πᾶει κι ἔρχεται μὰ νὰ εἶναι ζωγράφος, γλύφτης, μουσικός, ἀρχιτέχτονας, πᾶει καὶ δὲν ἔρχεται, γιὰ μᾶς μάλιστα τοὺς ἐρημικούς καὶ τοὺς ἀπόξενους. Ἔτσι βουρὸ τὸ βρίσκω νὰ μιλήσω γιὰ κάποιους δικούς μας, μὰ θὰ τὸ κάνω ὅπως μπορέσω καὶ σύντομα, σήμερα γιὰ τὸ ζωγράφου μας κ. Σπύρο Βενο καὶ μεθαύριο γιὰ τὸ μουσικὸ κ. Μάριο Βάρδογλη. Καὶ θὰ τὸ κάνω μ' ἐνθουσιασμό, γιατί στοὺς πρώτους αὐτοὺς ἀπόλαυσα ἀληθινὴ καλλιτεχνικὴ συγκίνηση κ' εἶδα πὸς εἶναι ταγμένοι τεχνίτες πού ἀπεφῶνουν ὅλη τους τὴ δύναμη γιὰ τὴν Τέχνη, στὴν ἐκλεχτότερη τῆς μορφή.

Ἐνας χρόνος κι ἀπάνου εἶναι τώρα, πού πρωτοεπισκέφτηκα τὸν κ. Βενο στὸ ἀτελιέ του. Ἐνα ἀτελιέ μὲ γοῦστο βαλμένο μοναδικὸ στὸ μπουλεβάρτο τοῦ Montparnasse. Τὴν πρώτη φορά μού εἰδείξε μὴ μεγάλη σπουδὴ του, πού ἔφτιαξε στὸ

Πολυτεχνεῖο τοῦ Μόναχου καὶ ξεχωρίστηκε ἐπ' τοὺς καθηγητῆς του. Εἶναι μὴ γοῖα χωριάτῆς πού κρατάει γελαζομένη ἕναν κόκκορα. Τὸ θέλα του ἀπλὸ κ' ἡ ἰδέα του τίποτα ὅμως ἡ τέχνη μὲ τὴν ὁποία εἶναι βαλμένη ἡ ἐξοχικὴ αὐτὴ σκηνοῦλα, ἡ ἐκφραση ἡ ζωηρὴ τῆς γριούλας καὶ τοῦ κοκκοράκου, τὰ χρώματα τὰ ζωντανὰ κι ἀρμονισμένα κ' οἱ γραμμὲς οἱ θετικὲς κ' οἱ σπουδαγμένες, ὅλα τελοσπάντων εἶναι τέτοια, πού κἄνουν τὴ ζωγραφιὰ αὐτὴ λατρευτὴ. Σοῦ θυμίζει ἄγνὸ ἑλληνικὸ παραμῦθι καὶ σοῦ φέρνει στὸ νοῦ σου ὅλη τὴ χωριάτικη ζωὴ μας πού τὴν ἔχω ζήσει μικρὸς καὶ ξέρω τὰ θέλητρά της. Ἀπ' τὴ στιγμὴν αὐτὴ ἀγάπησα τὴν τέχνη τοῦ κ. Βένου καὶ τὰ μάτια μου τὰ στύλωσα μὲ πίστη στὶς ἄλλες του σπουδὲς καὶ ἔργα. Ὁ κ. Βενο στάληθε στὴν Εὐρώπη ἀπ' τὸ Πολυτεχνεῖο μας, παίρνοντας τὸ βραβεῖο σὲ δικηνοσιμῶ. Τὸ Μόναχο τὸν ἔσυρε πρώτη πόλη τῆς Εὐρώπης κι ἐκεῖ μέσα στὰ τρία χρόνια πού ἔμεινε πέταξε σὰ ράκη, ὅλες τίς σκουριατμένες ἰδέες, πού ἀφουχτα ἔχε φεύγοντας ἀπ' τὴν Ἀθήνα, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἔγνος καλλιτεχνικῆς ζωῆς κι ἀνοῖξε τὴν ψυχὴν του πλατιά νὰ δεχτεῖ τὴ μόρφωση πού περίσσεια τοῦ προσέρονταν.

Δουλοῦντας ἢ ταξιδεύοντας στὴ Γερμανία καὶ στὴν Ὀλλανδία, δὲν ἄρνηε πόλη πού ἔχει ἕνα μουσεῖο ἢ μνημεῖα μὲ κάπια σημασίαι, χωρὶς νὰ ἐπισκεφτεῖ, καὶ μελετητῆς τῆς Φύσης πέρασε στὰ χωριά αὐτὰ τὰ νοσταλγικά, γιὰ νὰ πιάσει εἰκόνας χρωματισμούς καὶ γραμμὲς πού θὰ τὰ ρίξει μὰ μέρα στὸ ἔργο του. Ξέρω τὴ γνώμη τοῦ κ. Π. Γιαννόπουλου γιὰ ὅλα αὐτὰ καθὼς καὶ τοῦ θυμαστῆ τοῦ κ. Βενοπούλου. Ὁ κ. Βενο πῶν: Γιατί τάχα νὰ μὴ μελετηθεῖ καλύτερα τὴ δική του τὴ φύση, ἀπὸ τοῦ νὰ γυρίζει στὶς ξενιτιῆς καὶ στὰ ταξίδια πού θέλουνε κι ἔξω, π' ἀνάθημα τα! Ὁ Γκαίτε, θαρῶ εἶπε, πὸς ὅποιος δὲν ξέρει ξένες γλώσσες δὲν ξέρει καὶ τὴ δική του τὸ παίρνω αὐτὸ γιὰ νὰ πῶ κι ἐγὼ ὅποιος δὲ μελετᾶει καὶ τὴν ξένη φύση, ξένος θὰ μείνει κι ἀπὸ τὴ δική του. Ἔτσι λοιπὸν ὁ κ. Βενο ἦρθε στὸ Παρίσι ἐδῶ καὶ δύο χρόνια τώρα, ν' ἀποτελιώσει τίς σπουδὲς του καὶ νὰ βρεῖ ἕνα κεντρά νὰ φανερωτεῖ καὶ τὸ ἔργο του.

Τὸ καλλιτεχνικὸ ἰδανικὸ τοῦ κ. Βένου εἶναι ἀπὸ τὰ σπάνια. Δὲ γύριψε τίποτα ἀπ' ὅσα θὰ μπορούσαν νὰ κἄνουν τὸ ἔργο του μὰ ὅσα ἀρχίτερα γνωστὰ, μὲ στοιχεῖα εὐκόλα καὶ ρουτινιέρικους τρόπους

τραβήξει πλάι στὰ βράχια.

— Ἔλα, τὸ λοιπὸ, τελιώνετε, θὰ μᾶς πιάση νύχτα!

— Πίσ' ἀπ' τὸ Φανάρι, στὸ λιμανάκι, πού φέρανε τὴ βάρκα, τὰ τρελλὰ τῆς χορηγηθῆματα πάψανε. Ἡ ἀκρογιαλιά εἶτανε χαμηλότερη καὶ τὰ δελφίνια μας κατορθώσανε νὰ μπουῖνε στὴ βάρκα, χωρὶς πολλὰ καρδιοχτύπια. Ὁ Γιάννης γράψωσε τὸ τιμὸνι, κατὰ τὴ συνήθεια του. Ἡ Μαρῶ, μ' ὅλες τίς φωνὲς τοῦ γέρο Στρατῆ, πέταξε μέσα, σὰ Μπουμπουλίνα, καὶ θρονιάστηκε δίπλα στὸ Γιάννη. Ἄλλα παιδιὰ κάτσανε στὴν πλώρη. Λύσανε τὴ βάρκα καὶ σηκώσανε τὸ παννί.

— Ἔχε γιά, καπετάνιο!

— Στὸ καλὸ, παιδιὰ, στὸ καλὸ! Ὁ πᾶτε σὰ δελφίνια κ' ἔγνοια σας!

— Ἄει, μωρὴ Μάρω!—φώναξ' ὁ γέρω Στρατῆς—γὼ θέλου νᾶξ χίλια πρόβατα μὰ σὺ δὲ θές κανένα!.. Καλὰ! Σὺ θὰ χτυτᾶς τὸ ζερό σ' ἰ μόν' νὰ μὴν τὸ χτυπῆς' καφερὴ στὸν πάτο τ' πελάου!

Ἡ βαρκούλα ξεκίνησε ἀργά, ἀργά, γέροντας δεξιὰ καὶ ζερβά, σὰν παχουλὴ κοκώνα γεμάτη νᾶξια. Τὸ παννί, μισοχαλαρωμένο ἀκόμα, χτυ

πιότανε στὸ κατάρτι, σὰ νᾶθελε νὰ ξεμουδιάση γιὰ τὸ πάλαιμα πού περίμενε. Λίγο λίγο φεύγαν ἀπὸ τὰ πᾶγγιο τοῦ Φανερῶ, στρέφοντας κατὰ τὸν κάθο τὴν πλώρη, κι ἄρχιζε πάλι ὁ χορὸς τῆς βάρκας, ὅσο ξανόλανε στὸ μεγάλα κύματα. Πᾶνω στὸ γύριμα μ' ἕνα ξαφνικὸ φῶσημα τᾶνιμου μονομῆς τερωθῆκε τὸ παννί, νὰ σπᾶση, κ' ἔγυρε ἡ βάρκα μονόπαντα, σὰ νὰ τουμπάριζε, μπρὸς στὰ μάτια τοῦ καπτάν Νικὸλα, πούμπηξε τίς φωνὲς πὸ πᾶν' ἀπ' τὸ Φανάρι:

— Στὸ τιμὸνι ὁ Ἀράπης! Ὁ Ἀράπης στὸ τιμὸνι!.. Τάκουτε, βρέ; χαθήκατε, σκυλιά!

— Στάς' ἀπ' αὐτοῦ, κύρ Γιαγκο! Ἔχει δικεῖ ὁ γέρος! Δὲν εἶναι δῶ γιὰ παιχιδία—εἶπ' ὁ Ἀράπης, παραμερίζοντας τὸν Κανάρη μας, χωρὶς πολλὰ κοπιμένα!

— Τὸ τιμὸνι μᾶς ἔφταιξ' ἀδερφέ!

— Ὅχι, κύρ Γιαγκο... ὁ τιμονιέρης! Ἄσε μας, στὸ θεό σου, νὰ κάνουμε τὴ δουλιὰ μας!

Γερμένη στὴ μιὰ πάντα ἡ βαρκούλα, μὲ τὴν πλώρη σηκωτὰ καὶ τὸ μικρὸ παννάκι τερωμένο, πῆ γαίνε τώρα μιὰ χαρά, σὰν τὴ σέικτα, μ' ὅλα τῆς τὰ χορηγηθῆματα μπρὸς στὴν πλώρη, μακριὰ, ζουγραφίζεταν τοῦ Λουτρακιοῦ ὁ κάθος, πού τόσο

ἐπιθυμητὸ, αὐτὴ τὴν ὥρα τοὺς εἶτανε. Ἐνα ἕνα περνοῦσανε δίπλα τᾶγριμένα κύματα, σπάζανε στὴν πλώρη μ' ὄρημ καὶ σκορποῦσαν ἀφρισμένα, ἢ πλαγινὰ τοὺς ἔβρνανε καὶ γινότανε μουσαλίδι. Κάπου κάπου ἡ φτωχὴ βαρκούλα ἔκοβε τὸ δρόμο τῆς, σὰ νᾶθελε νὰ παρῆ ἀνάσση πρὶν ξαναχτυπήση.

— Κύρ Γιαγκο, θὰ σ' ρίξω τὴ σιγκούνα μ' νὰ σε σκεπάσω! Μένα δὲ μὲ κόψ' κι ἂ βρῶ καὶ ἃ γενεὴ μουσαλίδ'... Σένα συλλογιέμαι πού κρυώνεις εὐκόλα, κατὰ πὸς λέν οἱ δικεῖ σ'!

— Στὸν τόπο σου, μωρὴ! Μὴ σαλεύς, σούλλα, καὶ χνοῦμαστε! Ὅλλ' χᾶμου στὴ βάρκα, παιδιὰ, μαζωμένοι σὰ σαβούρα—φώναξ' ὁ Ἀράπης μὲ θυμὸ, βλέποντας τὴ Μαρῶ νὰ σηκώνεται ξαφνικὰ καὶ νὰ μετατοπιέται.

— Τὴ σιγκούνα μ' γιὰ θὰν τοῦ βένου...

— Δὲν τὴ θέλω, παιδί μου, τὴ σιγκούνα σου... Τὸ πολὺ πολὺ θὰ τυλιχτῶ μὲ τὸ χαλί τῆς βάρκας, νὰ μὴ βρέχουμαι...

— Μάινα, Σόφο, τὸ παννί! Στὰ κουπιὰ, στὰ κουπιὰ! Μπρὸς, κύρ Κώστη, ἦρθε κ' ἡ ἄραδα σου!

(Ἀκολουθεῖ)

Τεχνίτης ἀληθινός κι ἐμπνεσμένος, τὰ μάτια του τάνοιξε στὸ φῶς, πού τοῦ λαμπάζει τὴ σπράτα του. Σὲ τίποτα δὲν ἐννοεῖ νὰ ὑποχωρήσει ἀτρόμητος καὶ τ' ἀστικά γούστα τὸν ἀηδιάζουνε. Ἡ σκέψη του συνθεμένη ἀπ' ὅ,τι διαλεχτότερο ὑπάρχει στὴ ζωγραφική, Ντα Βίντσι, Βελάσκις, Θεοτοκόπουλος, Ρέμπραντ, Προυβί-ντε-Σαβῶν κ' εἰς πῶς δυσκολοσί-μωτοι ἀπ' τοὺς δυσκολοσίμωτους δασκάλους στέ-κουνται ὀδηγητές του. Τὰ ἔργα του τὰ δουλεύει μὲ ὑπομονὴ καὶ μὲ κόπο καὶ τίποτα δὲ βγάζει σπασμωδικὰ καὶ νευρικά· σ' αὐτὸ τὸν βοηθαίει πολὺ κ' ἡ ἀθλητικὴ του κατασκευὴ.

Ἡ καινούργια σειρά σκίτσων του καὶ σπουδῶν του, πού εἶδα τελευταίως, παρμένα ἀπὸ τὸ μυχικὸ ὀλλανδικὸ χωριό, τὸν δείχνουν περσιότερο ζεθλω-μένο κι εὐκολόνουν πολὺ ἐκείνον πού θέλει νὰ χα-ρακτηρίσει τὸ ἔργο του καὶ νὰ χαράξει τὸ δρόμο πού πῆρε ἡ τέχνη του γιὰ τὸ μέλλον. Ἐνὰ πρῶμα πού τοῦ ἀγάπησα περισσότερο ἀπ' ὅλα εἶναι, πού δὲν εἶδειζε τὸν τρόπο τῶν ἀνίδεων καὶ τῶν στενῶν μπρο-στά στὴν καινούργια ἐκδήλωση τῆς Ζωγραφικῆς, ἀλλὰ ἀγκάλιασε παληκαρίσια τὸν ἐμπρεσιονισμό, πού ἀνοίξε πλατιούς τοὺς ζωγραφικοὺς ὁρίζοντες. Πρῶτο-ἀπὸ τὸν κ. Σένο, ἄκουσα λόγου χάριν, νὰ μὲ μιλῆ-σει πρεπούμενα γιὰ τὸ μεγάλο ἐμπρεσιονίστα Σε-ζάν — πού τὰ ἔργα του, χυμούς ζωῆς γεμάτα, εἶχα τὴν εὐτυχία νὰ τὰ δῶ στὸ περσινὸ σαλόνι τοῦ φθι-νόπωρου, — ἔναν ζωγράφου πού γιὰ πολὺν καιρὸ θὰ μα-κραίνου ἀπὸ μπρός του σὰν ἀπὸ μπρός σὲ σκιαχτρα ὄχι μόνον εἰς δικοὺς μας, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ξένοι ψευ-τοκλαστικοί, καὶ πού ὅμως στέκεται κατὰ τὴν ἀτόφια γνώμη μου ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ἱερο-φάντες τῆς τέχνης καὶ τοῦ πῶς μεγάλου ἀναστή-ματος.

Τὰ χρώματα στὴ ζωγραφικὴ τοῦ κ. Σένου τρα-γουδᾶνε σὰ μουσικὴ ἐνός Debussut κι ὅλο τὸ ἔργο του τὸ χαρακτηρίζει: μιὰ πλατιά εὐρωστία ὑποταγ-μένη σὲ νόμους μιᾶς ζηλιμένης τέχνης ὅπου πρω-τοστατοῦνε τὸ ὄνειρο καὶ τὸ μεθύσι τῆς ἐξοχῆς. Μπορεῖ νὰ δεῖ κανεὶς μ' αὐτὰ, πὼς τίποτα δὲ μ' ἐμποδίζει νὰ παρουσιάσω σήμερα τὸν κ. Σένο, μὲ τρόπο πού νὰ δῶσω νὰ καταλάβουν πὼς, ἂν σὲ λίγον καιρὸ κατορθώσει ὁ καλλιτέχνης νὰ σκλαβώσει στὸ πινέλο του τοὺς πανώριους του πόθους καὶ νὰ τοὺς ξεχύσει σὲ ἔργα συνθετικότερα, ἢ πατρίδα μα-μπορεῖ ν' ἀποχτήσει ἕνα μεγάλο ζωγράφο.

Παρίσι.

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

ΛΑΧΕΙΟΝ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100,000 ΔΡΧ.

ΠΡΟΣΕΧΗΣ ΚΑΠΡΩΣΙΣ

31 Δεκεμβρίου 1908

Τὸ μόνον πατριωτικὸν

Τὸ μόνον εὐλικρινές

Τὸ μόνον Ἑλληνικὸν

Ο ΑΙΜΟΣ *)

Τραδηγμένο καὶ ξεχασιμένο ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμον
γέραςε γλήγορα τὸ θεόρατο βουνοῦ.

*) Σημ. τοῦ «Νουμά». Τὸ ἀνέκδοτο αὐτὸ περὶ τρα-
γούδι τοῦ μακαρίτη Κ. Μακρῆ εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μᾶς
τὸ δώσῃ ὁ ἀδερφός του καὶ φίλος μας κ. Ζ. Μακρῆς.

Καὶ οἱ χωρικοὶ πού ἀπὸ χρόνια παλιὰ κκοι-
κούσαν στὰ πόδια καὶ στὶς σκαλωσιές του ἔχταν
πρὸ πολλοῦ τὴν παιδιάτικη χαρὰ τῆς ζωῆς καὶ
ζούσαν μόνο γιὰ ν' ἀποθάνουν. Τὰ μάτια τους χά-
σανε τὴ λάμψη τους κι' ἀπὸ μαῦρα πῆραν τῆς γῆς
τὸ χρῶμα. Κι' ἐγείναν ἀμίλητοι καὶ σκληροὶ σὰν τίς
πέτρες πού ἐβλεπαν ὀλόγυρά τους.

Στὰ πόδια τοῦ ἀπροσπέλαστου βουνοῦ καινούργια
ζωὴ χαράζει. Ἐνας ἀφρός ἀκόμη ζεστός ἀνέρχεται
στὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας κι' ἐλαφρὰ κι' ἀθό-
ρυβα τὴ γαργαλίζει. Φρικτὸ τὸ σῶμα τῆς καὶ στὴν
ἐρωτικὴ του ὀρμὴ μαζί μὲ τὰ κομματάκια ρίχνει
κι' ἀμέτρητο στρατὸ ἐξω στὴν ὀλόγυρη ἀμμουδιά.

Ὁ Αἶμος, τὸ τολμηρὸ βασιλόπουλο ὀρέχθηκε
τ' ὄμορφο βουνοῦ μὲ τίς ψηλές κορφές τους κι' ἔφθανε
ἀπὸ τὴν πέρα ὄχθη σωτήρας καὶ καταχτητής.

*

Ἡ νύχτα μεγαλοπρεπῆς ἐβασίλευε καὶ πρὸ
πολλοῦ ἢ Σελήνη, νύφη καμαρωμένη, σηκώθηκε
ἀψηλά κι' ἀργυροφώτισε τὸν κατάφυτο τόπο πού
ἐκτείνονταν κάτω ἀπ' τὸ θεόρατο βουνοῦ στὴ μα-
γεμμένη θάλασσα. Φράκτες βουβός ἀλλὰ ζωντανός
ἀπὸ μαῦρα πυκνὰ φουντωμένα δέντρα στὴν ἀράδα,
σὰν ἕνα τοῦχος σιδερίνιο τὸν ἐπερίζανε καὶ τὸν
ἐχώριζε ἀπὸ τὴν ἀργυρὰ πλατεῖα τῆς θάλασσας,
πού λαμποκοποῦσε στὸ φῶς τῆς σελήνης καὶ δο-
νοῦσε τὸν ἀέρα μὲ τὴ γλυκεῖα τῆς μουσικῆς. Μῆσα
στὸ μοναδικὸ αὐτὸ περιβάλλον στὴ χάρη καὶ στὴν
ὄμορφιά, δουλεμένο μὲ θεϊκὸ ψαλίδι, κοίτουσαν
γυμνός, μυρμηκία ἀνθρώπινη, ὁ ὄμορφος στρατός.
Κι' ἀπὸ καιρὸν σὲ καιρὸν τὸ ὄνειρον ἔπαιρνε πραγμ-
ατικότητα. Μιὰ κίνητη ἔλαφριά, ὄμοια μὲ φρικίαση
ἡδονῆς, διέτρεχε τὸ φανταστικὸ ἐκεῖνο στρατόπεδο
καὶ κυματίζουσα κερσεμένη ἀπὸ μυρωδιές κι' ἀρώ-
ματα σκορπίζονταν ἀψηλά στὸν αἰθέρα.

Μεσουράνισε ἡ σελήνη καὶ τὸ ἄστρο πού τὴ
συνόδευε μακριὰ τῆς πικρῆ σὰ μάτι στραφτερό φώ-
τιζε κι' αὐτὸ καὶ καμάρωνε τὸ θέαμα, ἔργο καὶ δη-
μιουργημα τῶν ζωτικῶν, ὅταν ἔξαφν σιγὰ καὶ σιω-
πηλὰ πέρα ἀπὸ τὸ βουνοῦ πού σὰν τεῖχος χῶριζε τὴ
θάλασσα σὲ δύο, μιὰ σκιά ἔρχισε νὰ ἀνθρώσκη.
Μονομῆς μεγάλωσε, τονίσθηκε τὸ σχῆμα τῆς σα-
τανικὸ πελῶριο, καὶ σὰν ἕνας δράκος μαῦρος καὶ
σκοτεινός σταμάτησε στὴν κορυφή.

*

Ἡ νύχτα ἀδυνάτιζε καὶ μιὰ ἀνάσα κοπιαστικὴ
τῆς φύσεως ἐπίεζε τὸν ἀέρα· ἔξαφνα ἕνας κρότος
ἀπαλός, μιὰ κίνηση σιγανὴ καὶ ρυθμικὴ ἐτάραξε ἄρ-
μονικὰ τὸν ἀέρα. Εἶχε ζυπήσει ὁ στρατός καὶ βάλ-
θηκε σὲ κίνηση νὰ καταχτήσει τὸ βουνοῦ. Μ' ἀναπ-
μένα τὰ κορμιά ἀπὸ τὴν κούραση, ἔλαφροί, λές καὶ
πετοῦσαν, προχωροῦσαν οἱ πολεμισταί, καὶ ἡ εὐθυμῆ
κλαγγὴ τῶν ὄπλων τῶν μουσικῆ σκορποῦσε ὀλό-
γυρά των.

Ἐφηνισμένο τὸ ἀπαίσιο φάντασμα στὸν ξένον
ἦχο, στὴν πρώτη ἐκεῖνη παρκαφνία στὴ μουσικὴ
πού ὄρες ἀπολάμβαναν, καρφώθηκε ἐκπληκτο στὴ
θέση του, ἔσκυψε μὲ προσοχὴ καὶ περ' ἔργεια ὀλό-
γυρά του, καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς σκοπιᾶς του, ἐξέ-
τασε καὶ τὰ πῶς βαθιὰ βῆθη τῆς θάλασσας καὶ τὰ
ἔγκατα τῆς γῆς. Καὶ εἶδε τὸ στρατὸ πού περιτρι-
γυροῦνε κιάλας τὸ βουνοῦ.

Ἐνα σπαθὶ κοφτερὸ ἔστραψε τότε στὸν ἀέρα,
σημάδι τῆς ἀγρίας ὀργῆς του καὶ μονομῆς ἀπὸ
μικρυὰ, πέρα ἀπ' τὰ βουνοῦ, ἕνα σκότος ἀργὰ καὶ
σταθερὰ ἔρχισε νὰ προχωρῆ ἀπειλητικὰ. Δεύτερο
ξεσπάθωμα ἐτάχυνε τὴν πορεία του, τὸ ἀνέβασε
ἀψηλά. Ἐκεῖ κοντοστάθηκε καὶ ἄλλαξε τὸ χρῶμα
του. Τὸ πράσινο χρῶμα τῆς λύσσας διαχύθηκε

σ' ὅλα του τὰ πλευρά.

Δεύτερο σύννεφο, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο ἀνέβηκε,
πῆρε τὸ χρῶμα τῆς φωτῆς, καὶ τάχθηκε δίπλα
στὸ πρῶτο. Ἡ τρίτη ξεσπαθωσιὰ ἐτρόμαξε τὴ
φύση. Ἐνα μαῦρο σύννεφο πυκνὸ καὶ φοβερὸ ἀπὸ
τὴν ἄλλη ἄκρα ὄρμησε νὰ συγκρουσθῆ μὲ τ' ἄλλα ἢ
Φρίκη ἀνατάλεψε τὴ φύση ὀλόκληρη κι' ἕνας ἀέρας
γλήγορος ἔτρεξε παντοῦ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸ κακὸ.

Ἐξαφνα ἕνας κρότος ξερὸς, κρότος ραπίσματος,
ἀκούσθηκε καὶ μονομῆς ἐρμίζαν τὰ σύννεφα· ἀπὸ
παντοῦ ἄγρια τὰ ξίφη ξεφουλίσθησαν καὶ λάμψη
ἀποτυφλωτικὴ ἐγέμισε τὸν ἀέρα. Πίσω ἀπὸ τὸ
τρίτο σύννεφο τὸ μαῦρο φάντασμα χύθηκε ἐπάνω
του μὲ ὄρμη, τὸ ἔσπρωξε μὲ ἀφάνταστη δύναμη πρὸς
τ' ἄλλο καὶ γοργὸ ἔσυρε καὶ ρίχθηκε ἀπὸ τὸ βουνοῦ.
Μονομῆς θέλωσαν τὰ νερά κάτω στὴ θάλασσα στὴν
ἐπαφὴ του κι' ἕνας συριγμός, σὰν συριγμός φλέγον-
τος σιδήρου, ὅταν βουτιέται στὸ νερὸ, ἀκούσθηκε
στὸν ἀέρα.

Ἄγριος ἐξακολούθησε ὁ πόλεμος στὴ τριζὴ ἐκεῖνη
τῶν γιγάντων. Πελεκισμοὶ διέσχίζαν ἀκατάπαυστα
τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ ἕνα ἀνακτάωμα ἀκατανόηστο
κυριαρχοῦσε πανταχοῦ. Κρότοι τρομακτικοί, ἀνα-
στεναγμοὶ καὶ μανιωμένες φωνές ἀκούοντο. Καὶ ὁ
ἰδρωτὰς ἄφθονος καὶ χονδρὸς ἔπεφε καὶ περιέλουε
τὴν τρομαχμένη φύση.

*

Ἄργα καὶ κοπιαστικὰ ἡ Αὐγὴ διέλυσε τὸ
χάος. Καὶ ὅταν ὁ ἥλιος θαμβὸς ἀνέθηκε στὸν ἕρι-
ζοντα, ἡ ἄκρα τοῦ βουνοῦ πού ἐβγαίνε στὴ θάλασσα
περήφανη δὲν ἐφαίνονταν πιά. Τῆς νύχτας ἡ κατα-
στροφή τὴν εἶχε ἔξαφνίσει. Μιὰ σχισμάδα βαθυὰ
ἐμβαίνε στὰ σπλάχνα του καὶ τὸ χῶριζε.

Ἐκεῖ ἐπάνω στὴν πληγὴ τοῦ βουνοῦ τοῦ Αἶμου
ἀπὸ τότες ἐκτίσαν κ' οἱ χωρικοὶ τὴν Ἄσπρο, τὸ
νέο τους χωριό.

Κ. ΜΑΚΡΗΣ

ΕΠΙΘΕΑΤΕ

— Σὲ λίγες μέρες ἀρχίζει νὰ βγαίνει τὸ «Μέλλον»
βδομαδιατικὴ ἐφημερίδα κοινωνιστικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ,
ἡ πρώτη σοσιαλιστικὴ ἐφημερίδα τῆς Ἀθήνας.

— Διευθυντὴς τῆς εἶναι ὁ κ. Δ. Κόκκινος, νέος μορφω-
μένος καὶ δημοτικιστῆς, πού ἄλλοτε εἶχε δώσει δείγμα
τῆς πέννης του καὶ στὸ «Νουμά».

— Μὲ χαρὰ μας εἶσι βλέπομε πὼς κ' εἰδῶ ἀρχίζουν εἰ-
νέοι μας νὰ συνειννοῦνται ἀπὸ τίς νέες ἰδέες, καταβάνοντας
στὸν ἀγῶνα μὲ ὄρα κι' ὄχι πιά μὲ λόγια πού τόσο τὰ
χορτάσαμε.

— Ἡ «Ἐπιθεατὴ» τῆς Σμύρνης ἐξανότασε ἀπὸ τὸ
«Νουμά» τὴν «Προσέχθη» τοῦ Παλαμά· λησμονῆς ὄμοια
νὰ πει καὶ ποικιλοῦ ποιήματα εἶναι κι' ἀπὸ πού τὸ πῆρε.

— Ὁ «Χρόνος» ἐξακολουθώντας τὰνιστα χωρτικὰ του
γράφει τὴν περασμένη Τρίτῃ πὼς κάποιος ὁταδὸς τοῦ κ.
Πάλλη μεταφράζοντας τὴ σθεῖα ἀκολουθία, μεταφράσε τὸ
«Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνετε» σὲ «Χαμηλώσατε
στὸ Ἀφεντικὸ τίς κοῦτρας σας».

— Κκοκοθίστατη ψευτιά, γιατί οὔτε ἡ Ἀσιτουργία
μεταφράστηκε, οὔτε κι' ἂν τὴ μεταφράσει ποτὲ κανεὶς δημο-
τικιστῆς θὰ μεταχειρίζτανε τὸ γελοιοποιήσαντο τρόπο τοῦ
«Χρόνου».

— Ὁ βιβλιοπώλης κ. Ἀριστέιδης Παλαῦς τιπώνει τὸ
ὄμορφο ἔργον τοῦ κ. Γ. Π. Κούρη «Ἡ ἥρωϊς τῆς Μακε-
δονίας» πού πῆλτρε τόσες φορές σὲ δάκτρο καὶ καταχει-
ρκερῆθηκε. Ἡ συντρομὴ εἶναι μιὰ ἔσχημη.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Χρ. Παπαῖ. Κάπε Ζαγιάτ. Λάβανε τὴ συντρομὴ τοῦ
908 καὶ σ' ἐγχαριστοῦμε. κ. Η Β Λάβανε τὸ γράμμα
σου. Θὰ σὺ γράψουμε. Δὲν μπορεῖς νὰ μᾶς στέλνεις τα-
χτικὰ τὸ «Φῶς»: — κ. Σ Α. Φυσικά, κάτι τέτιο πρέπει
νὰ γίνε, μὰ δὲν εἶναι ἀκόμα κειρὸς. Ὡς τόσο ἡ γνώμη
σου μᾶς ἔρεσε πολὺ καὶ θὰ τὰ μελετήσουμε ὅσα μᾶς γρά-
φεις. Γιὰ τῆλο, τῆχομε γράφει τόσες φορές. Ἡ συντρομὴ
πλερώνεται μπροστὰ κι' ὄσοι ζητάνε, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ
Ἐξωτερικὸ, νὰ γίνουνε συντρομητές, πῆπει νὰ στέλνουνε
μαζί καὶ τὴ συντρομὴ τους. — κ. Ἀργ. στὴν ἰδέλη. Στεί-
λαμε προχτὴς σ' ἕνα δέμα τέσσερα ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου
τοῦ κ. Βλαστοῦ γιὰ τοὺς τέσσερεις μαθητῆς τῆς σχολῆς καὶ
σὲ παρακοῦμε νὰ μᾶς γράψεις ἕνα τὰ λάβεις.